

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joi și Sâmbata

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 45.
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

La biografia repositului Metropolit Miron

Respons Dnui Parteniu Cosma la articolul
din Nrul 118 al „Telegrafului Român”.

Cernăuți, 12 Nov. 1898.

Domnul meu!

Cred, că fără multă greutate ai ghicit, că autorul articolului din „Patria” — sunt eu. Ai avut amabilitatea a „pune pe autor în cunoștința unor fapte”; dă-mi voie deci și mie, ca mulțumind pentru interesantele detalii publicate în Nrul 118 al „Tel. Rom.”, să fac unele reflecțiuni la cele espuse, în speranța, că o eventuală desbatere publicistică, va elucida o cestiune, care astăzi pare de tot controversată.

Dar nainte de toate mă simt dator să declar, că eu nu țin la stilistica articolului publicat în „Patria”, căci, de, este un articol efemer diaristic scris ca astăzi să fie cetit și mâne dat uitării, ca toți articoli diaristici. Și n’am avut nici intenția a provoca o desbatere, căci diarul în al cărei frunte stau, este prea străin de provincia metropolită din Ardeal, Ungaria și Bănat, decât se pōtă avē pretenția a îngera în afacerile ei interioare.

Totul ce am voit a fost, ca în fuga condeiului să dau o schiță apocriptivă adevărată despre defunctul prelat, care aici în Bucovina, mai ales în urma articolelor din anii precedenți ai „Tribunei” — aproape singurul diar ardelean care se citește aici — nu se prea bucura de un renume bun. Din cauza acesta a și surprins articolul meu pe mulți.

Figura metropolitului Miron m’a interesat foarte mult, mai ales în ultimii ani ai activității mele în Transilvania și Bănat, și c ed că am ajuns ca imparțial și cu tendențe de obiectivitate, să-mi alcătuesc un tablou destul de fidel în conturile generale despre decedatul metropolit.

Nu știu dacă voi ajunge în viața mea la tigna și liniscea necesară, ca să termin scrierea mea despre istoria contemporană a Românilor din Monarhie, care am început-o în temniță, dar cred că dacă voi reuși, voi da o schiță destul de adevărată și precisă despre înțrīga individualitate morală și politică a metropolitului.

Interesul deosebit pentru Metropolitul îl am, după-ce activitatea defunctului mi-a dat ocaziune la diferite acțiuni contradictorii.

La 1889, informat despre metropolit din presa la care țineam, am fost eu acela, care a propus tinerilor din Budapesta să nuprimescă și să nu facă ovațiuni Metropolitului, — în contrast cu alt coleg, care făcuse propunerea să fie primit la Budapesta cu ovațiuni.

Am isbutit eu.

La 1891 tot eu am făcut propunerea tinerimei române din Budapesta, să trimită o adresă omagială Metropolitului, după-ce n’am reușit cu banchetul proiectat, pentru dēma și adevărat bărbătesca atitudine a metropolitului în casa magnaților, când cu legea despre „kisdov”-uri. Am isbutit, și adresa ce a

primit metropolitul, este de mine stilisată.

La 1893, ca profesor eu am scris articolii cei mai vehemenți în „Tribuna” contra metropolitului, pentru afacerea colegului meu Ghiță Popp, iar la 1896 tot eu am trimis o adresă fulminantă omagială (inhibată de directorul temniței) metropolitului, pentru c e r c u l a r i u l m i l l e n a r, pe care l’am considerat și îl consider și astăzi, de un fapt de valoare eminamente istorică.

Ei, după-ce activitatea metropolitului mi-a servit prilegiu la atâtea manifestațiuni contradictorii, era firesc să urmăresc cu deosebită atenție figura metropolitului, căutând adevărul, pe care simțiam că nu l’am găsit! Mai adăugăm la acesta și intenția mea de a scrie istorie, și faptul că ce s’a scris la noi istorie contemporană, este sau incomplet sau fals, (chiar ce a scris fericitul Bariț e incomplet și unilateral, iar scrierile lui Slavici și Brote sunt falsificate istorice cu tendențe bine definite), vei afla de firească tendența mea de a ajunge la un tablou clar și adevărat despre metropolitul.

Articolul meu din „Patria” este numai o singură rază a acestui tablou, după cum mi-a fost inspirația în momentul, când l-am scris fără altă pretenție, decât cea espusă în introducerea articolului acestuia.

Am avut însă o satisfacțiune, când am vădut că D-ta, care ai trăit în giurul defunctului, afli că cele scrise de mine, sunt „destul de obiectiv” scrise, adevărat ai regăsit pe metropolitul în tabloul dat de mine.

Remâne deci de discutat cestiunea „octoării” și „protecțiunii” guvernului.

De sine înțeles, aici pōte fi vorba numai de „octoare” morală și nu formală, căci formal a fost ales de metropolit în toată regula, după cum ne-o spun actele congresului electoral din 1874.

În treacăt fie dīs, cunosc și eu aceste acte, deși nu se mai află „nici la librăria archidieceșană”, fiindcă le-am găsit în biblioteca ereșită dela fericitul meu tată. Dar eu nu m’am basat pe aceste acte, fiindcă acestea înșiră numai faptele petrecute în congres, nu și faptele, cari au premers afară de congres și al căror rezultante au fost cele întemperate în congresul electoral.

Din experiență sau autopsie nu pot înse avē aceste date, căci pe vremea aceea eram băiat. Totul ce știu și ce mi-am însemnat, știu dela ómeni demni de credință, cari au trăit și lucrat pe acea vreme. Mulți din aceștia trăesc și astăzi și pot confirma cele ce voi espune.

Am vorbit cu „Andreas-Hoffer”-iani, — cum i-a botezat dl Diamandi Manole — cari la toate trei congresele electorale au votat consecuent pentru același candidat.

Am vorbit cu deputați congresuali, cari după ce s’au convins, că nu pot străbate la guvern cu Popasu, au fost pentru protopopul I Mețianu.

Am vorbit cu deputați, cari au votat la a treia votare pentru episcopul Miron, și am vorbit și cu deputați, cari la a treia votare au dat bile albe; — îi știu pe toți.

Declar însă, că despre depeșa citrată a ministrului către comitele săsesc Conradt, nu am știut nimic până la cetirea articolului D-tale; pre lângă totă supriinderea însă — nu m’ipare neprobabil lucrul.

Știu și de ce n’a reușit archimandritul Popea, dar acestea nu aparțin aici.

Din totul am avut o impresiune: Congresul în majoritatea sa nu a fost aderent al pincipiului *ancienității*, și numai după mari frământări — în primul loc a fost cestiunea autonomiei bisericești în joc — s’a decis pentru episcopul Miron, condiționat însă, că acesta dă o declarație solemnă, că va apăra fața de toate atacurile, autonomia bisericeii.

Miron a dat declarația acesta — bărbați de încredere trăiesc încă — și Miron în timpuri grele s’a și ținut de făgăduință! Succesul n’a fost însă dependent dela dēnsul.

Pe tema acesta s’ar putē mai multe spune, dar me tem, că relevându-le eu, pot trezi bănuiala că mă amestec în actuala luptă pentru scaunul metropolitan, ceea-ce nu voiesc să fac.

P. S. Sa Dl episcop Mețianu, care ca protopop a fost în fruntea deputațiunei pentru subșternerea votului congresului, și care a stat cu vreo câteva zile mai mult la Budapesta decât soții sei, și care reîntors a rugat pe toți prietini sei, cari voiau să-i susțină candidatura — să nu voteze pentru dēnsul, ar putē elucida multe detalii, dacă nici nu acum, ci în memoriile, pe cari le va lăsa posterității.

Toate acestea nu le schimbă de loc faptul, că episcopul Miron a fost pentru ancienitate, ceea-ce nu trag la îndoială.

Interesante sunt și vocile de presă de pe acel timp, cari încă presentă situația în lumina „forței majore”, deși tonul patimăș al acelor articoli, ne împune multă precauțiune în utilizarea datelor.

Nu am la mine aici acești articoli, că aș putē cita mai multe pasaje caracteristice, cred însă că multe din acestea sunt cunoscute publicului prin reproducerea, cari le-a făcut mai anii trecuți Păr. Mangra în „Tribuna” din Sibiu.

Chestia „octoării” nu o imput însă Metropolitului Miron, care pōte nici n’a știut despre toate câte s’au petrecut la guvern și prin ómenii guvernului.

Este însă negreșit lucru mai frumos de a fi octroat și totuși se-ți aperi biserica, decât să fi pōte ales „din voie liberă” și să dai pradă bisericii!

Dar e bine se să facă lumină, atât pentru noi cât și pentru posteritate.

Eu caut adevărul, îl caut cu o sete aproape nervoasă, mai ales de când mi-a cădut ceața de pe ochi și am vădut cum „nemernicia” unora — folosec cu intenție acesta vorbă — abuzând de credulitatea și lipsa de orientare politică a mulțimei, au escomtat cele mai nobile și generose porniri

ale națiunei, spre meschinării și scopuri perverse.

Gravă și critică este situația astăzi, dar gravă și critică a fost și la 1874.

Metropolitul Miron a aflat un teren complet subminat. Era efectul umbrei activității epocale a marelui Șaguna, căci așa se vede, că umbra e indispensabilă luminei.

Și dacă valurile aruncate de neșăbuita pasiune, nu au îngropat pe metropolitul Miron, este meritul particularității sale, pe care atâtea au condamnat-o.

Miron și-a susținut independența individuală, și în vremurile grele prin cari a trecut, a fost pōte dintre toți cel mai potrivit metropolit, și dacă s’a putut plânge de ceva, cu drept cuvânt s’a putut plânge, că ómenii nu l-au înțeles!

A fost om genial și Zeios în cele naționale.

Suntem însă prea aproape încă de mormântul lui.

Dr. Valeriu Brănișce.

Spre lamurire. Procesul bisericii Sfântului Nicolae din Brașov contra statului român pentru renta, ce i-s’a detras în anii din urmă, a făcut penibilă impresiune asupra cereurilor guverniale din România.

„Tribuna Poporului” din Arad aduce telegrama „sensatională”, adresată domnului Bibicescu și domnului Bianu din partea domnilor Diamandi Manole și G. B. Popp din Brașov, în cari se susține, că sinodul parochial din Brașov-Scheiu nu a aprobat pașii comitetului parochial, prin care s’a inițiat procesul, și că consistoriul archidieceșan nu a aprobat un asemenea conclud al sinodului parochial.

Fapt e, că sinodul parochial dela Biserica Sfântului Nicolae din Brașov, cu **unanimitate și între aplause frenetice** a luat conclud încă în vara acestui an, de a-și validita pretensiunile față cu statul român, fie în calea procesului, fie pe cale diplomatică.

Consistorul a aprobat acel conclud.

Comitetul deci a purces legal, când a dat procura domnilor Maioreșcu, Lascar și Disescu, pentru facerea procesului.

În procesul acesta biserica din Brașov-Ceta e n’are absolut nici un amestec, nici un titlu de drept.

Revistă Bisericească.

Dinte pentru dinte.

O telegramă din Sofia cu data de 13 Nov. vestește următoarele:

Cu puțin după sosirea la Constantinopol a Impăratului Germaniei, *Patriarchul grecesc și armean* au cerut Impăratului Wilhelm audiență. Impăratul, fără nici o motivare, a negat darea audienței!

Când Impăratul era acum să plece din Constantinopol, Sultanul pregătindu-și un fel de cale triumfală, a provocat între alții și pe cei doi patriarhi, să se presinte și ei printre autoritățile și notabilitățile civile și bisericești, spre a face onoruri înaltului óspe. — Patriarchul grecesc și armean au declarat simplu, că nu vor să iee parte la acel alaiu!

Lipitorile catolice în România.

Îi e scris, se vede, țărmenei României, să-și aibă mereu plaga sa, lipitorile sale, care într'un fel ori altul se sugă sângele ori sufletul blândului nostru popor român, chiar prea blând față cu anumite soiuri de oameni!

După lăcustele de grecoței ce sub aripi turcesci, au supt acest popor în cele materiale, și după lipitorile satelor lui Alecsandri, de care tot s'a mai ușurat acum biata țară, — ați se vede că alt soi de lipitori s'au așezat pe trupul răbduriei națiunii. Lipitori ce-și implântă trombele sugătoare în cele mai dinlăuntru ale jertfei, în sufletul ei, și îl sug ori îl învenineză!

Un diar din București, „Școala și Biserica”, aduce în cel mai nou număr al său (dela 1/13 Nov.) un articol plin de îngrijire, semnat de însuși directorul foii, articol, din care aflăm lucruri, ce e peste putință să nu isbescă și să nu inspire îngrijiri ortodocșilor de pretutindenea!

Să presupunem că colorile cu cu cari e zugrăvit în acest articol tabloul stărilor din România ar fi esagerate, — nu putem, căci tot articolul e ținut într'un ton atât de demn, de serios, luminat de vederi așa clare și sănătoase, că trebuie să-i dai atenție și credință completă! Și-apoi nici nu e apărut într'un diar militant de ăi, ci în o foie bisericească, serioasă.

Și în articolul acesta ni-se spune, că *propaganda catolică în Țară, a ajuns deja acolo, că fete din familii înalte, domnitore, ale țerei, din familii de ofițeri înalți etc. au fost amăgite de au trecut la catolicism, punându-și și averile lor, une-ori colosale, în serviciul acestei propagande!*

Dar iată articolul însuși:

Clerul român și școlile catolice din România.

Am ezitat multă vreme a aduce această chestie în discuție, pentru două motive: În-tâiu pentru că nu voiam să aparem sub o color de fanatism religios, ceea-ce o refuzam. Al doilea pentru că nu voiam să se credă, că e la mijloc un interes material.

Socotesc însă că este timpul să ridic această chestie, de cel mai mare interes pentru viitorul nostru național și religios, să dăm alarma și să chemăm la muncă pe toți bunii creștini și patrioți, ca sub conducerea șefilor noștri religioși, să se facă ceva, spre a ne descărca până este timp, de o influență care mai târziu va fi imposibil de învins!

Dacă deschide cine-va statistica învățământului privat din România, publicată de Ministerul Cultelor, rămâne consternat de rezultatele uimitoare, ce face propaganda catolică între noi Români, și noi ori stăm cu mâinile în sân, privind în vîzduch fără nici o țință, ori măsurăm bulevardele tot timpul, fără a ne da ostenelă să constatăm ravagiul ce se face între noi, și fără a ne da ostenelă să găsim piedici acestui rău ce ne copleșeste!

Catolicii au școle în București, Iași, Galați, Craiova, Constanța, Câmpu-Lung, Bacău, Rîmnicu-Vîlcea etc. etc. și au tendințe să formeze în toate orașele dela o margine la alta a țerei.

Silînța catolicilor pentru a lumina masele poporului, nu ar fi în genere decât să ne bucure, dar, vai!, acesta este în paguba ortodocșilor, și, prin natura ei cosmopolită: contra naționalității noastre.

Voiu face cu alt prilej o analiză psihologică a catolicismului din punct de vedere național, și se va constata tendința lui cosmopolită, ceea-ce nouă ca popor ținător, nu ne convine!

Ceva mai mult, papalitatea nici nu poate să dea vr'un ajutor catolicilor; de pildă cazul recent al Spaniei.

De aceea silințele lor printre noi trebuie să ne îngrijescă din toate punctele de vedere!

Pe fie-care ăi se fac noi conversiuni către catolicism, pe fie-care ăi credința noastră este batjocorită în public de episcopii lor, iar preoțimea noastră, ca ipnotisată, suride, dar surisul nu al ipnotizatului, ci al copilului inconștient, care continuă a suride pe când mănâncă otrava omoritoare ce întempleră i-a adus în mână!..

Cine ar fi creștut, că fice din familii domnitore ale țării ăsteia, ai căror străbuni s'au făcut o glorie pentru apărarea ortodoxismului, să trecă la catolicism și se ducă averi colosale în scopul părăsirii credinței ortodoxe?

Cine ar fi creștut, că ficele unor înalți funcționari militari vor îmbrăca într'o ăi răsă de „călugărițe” și se vor face dădace pentru desnaționalizarea noastră?

Cine ar fi creștut, că în țara noastră ortodoxă, catolicii vor avea cele mai frumoase institute particulare, cu localuri vaste, unde să încapă până la 1000 de copile?, și totuși lucrul s'a întemplat!

Ce dovedește acesta?

Cred foarte puțin în jocul orb al „fatalității” și deci gîndesc, că trebuie să fie alte cauze, care provoacă această pornire printre noi.

În cel d'întai loc însă este neglijența și nepriceperea noastră, reîntatea și nepriceperea cător-va guverne pe care le-a avut țara.

Cînd veți căt muncesc călugării și călugărițele catolice în școlă, fiind conduși de preceptul: „cine lucră, se rîgă”, nu se poate să nu constatăm nepriceperea noastră!

Cînd vedem, că institutele catolice posedă cele mai frumoase localuri din țară, și gem de populație românească, pe cînd imobilele Bisericii ortodoxe sunt confiscate, date cu chirie și făcute cărciumi, nu se poate să nu constatăm și o rea voință, dar, și o nepricepere din partea guvernelor!

Ar fi fost mai de folos pentru țara asta, ca în locul luptei ce s'a întreprins din cînd în cînd la noi pe de o parte pentru susținerea monachismului nostru în forma actuală, iar pe de altă parte contra lui, susținînd dispariția lui, ar fi fost mult mai bine să se îndrăpte lupta pentru croirea de noi orizonturi atîtor înși, cari în definitiv nu sunt nici mai răi, nici mai spurcați de cît mulți din membrii laici ai societății!.. Nu vedem nici o greutate canonică ce s'ar opune unei asemenea reforme în Biserica noastră. Ceva mai mult: am convingerea că o reformă în acest sens ar asigura mai multă vază clerului monahal, și am contribui cu toți la susținerea elementului religios în popor.

Biserica catolică afară de o intolerabilă încăpăținare, în a considera pe Papa de înfalibil și singur cap vîșut al Bisericii, se ține totuși de progresele făcute de societate și caută să se acomodeze lor.

Pe noi și Biserica noastră, ne-a surprins și buimăcit progresul făcut de societatea civilă, și ați nu ne putem ține de el măcar nici schiopătînd.

Înceind acest articol, facem un respectuos și un călduros apel la șefii Bisericii, cari actualmente sunt tocmai întruniți în Sinod, spre a chibzui la măsuri energice contra reului, care ne sosește.

Trebuie un întreg aparat de măsuri, dispoziții și sacrificii.

Pute de-o-camdată trebuie numai o mână de dispoziții, dar un car de sacrificii!

Dumitru Stănescu.

Revistă Externă

Ferdinand al Bulgariei, supărat.

Am amintit că în mesagiul de tron bulgar, s'a aflat de bine a să aminti despre toate voiajurile principelui Ferdinand, dar despre vizitele lui la Curtea română, nu!

Acum se esplică lucrul acesta prin următoarea știre, foarte verosimilă:

De vreme-ce Principele bulgar a făcut de două ori vizită părechii regale române, și Regele Carol încă nu i-a întors vizita, — lucrul acesta a produs în conacul bulgar o impresie foarte neplăcută.

Fiind Regele Carol la Ragatz, Principele Ferdinand trecînd pe-acolo în luna trecută, a întrebat ocașional pe rege, de se pôte aștepta încă în decursul acestui an, la întorcerea visitei?

La această întrebare, altfel nostimă și neobicinuită, răspunsul categoric al Regelui a fost, că estan, fiind și așa târziu, apröpe de iarnă, nu va mai ieși din țară.

Acastă indirectă respingere a Principelui, la indirecta invitare ce el, prin întrebarea pusă, o făcea regelui, — l'a indispus cu atît mai mult, că el pusese deja în vedere celor din jurul seu, visita regelui român, chiar repetit.

De aci supărarea și neamintirea cu nici un cuvînt în mesagiul de tron, asupra visitelor sale la curtea regelui român.

Își tem pielea.

— Congresul contra anarhiștilor —

Din Roma se telegrafiază: Primăria și poliția capitalei, au luat mari măsuri de precauție în fața congresului internațional convocat aici, în care se vor satori măsurile unitare de represiune, contra anarhiștilor.

Palatul în care se vor întruni delegații statelor, și totă împreginirea lui, va fi fôte sever păzit de poliție și agenți secreți. Deja de acum, palatul e păzit ăina și noptea.

Iar pentru durata congresului, poliția va arangia statornic serviciu de pază și în pîrîțile palatului, ca nu cumva anarhiștii să străbată prin mine suterane aici, și să arunce eventual palatul în aer cu dinamită.

Retragerea din Creta.

Cu data de 13 Nov. se telegrafiază din Constantinopol, că toți oficialii turci și toate resturile de trupe ce mai rămăseseră încă pe Creta, — cu această ăi au părăsit insula, ducîndu-se „acasă”...

Domnia Angliei în Egipt

Un fost ministru englez a ținut la 12 Nov. o vorbire în Padham, în care a spus, că Anglia are încă anumite chestii de regulat față de Francia!

E semn bun pentru viitor, a ăis, că între Anglia și America se face o apropiere, din momentul ce America se prefacă în putere colonială. Pentru-că interesele Angliei și ale Americii, sunt aceleași în China, și așa în toate afacerile privitoare la îndepărtatul răsărit, ar păși față cu diplomația statelor interesate, răzîmată pe punctul acesta al comunității de interese cu America, (altă putere de temut)

Anglia n'are de gînd să ridice pedeci în calea comerțului francez, dare ferm hotărîită, să-și susțină neatînsă domnia peste Egipt în tot întinsul Nilului!

La dotațiunea clerului.

— O voce din arhidieceasă. —

D-le Redactor!

În colönele prețuitului nostru diar „Telegraful Român”, în decursul acestui an mai de multe ori s'a discutat cestiunea privitoare la dotațiunea preoțescă, și e și natural ca această cestiune să fie nu numai discutată, dar odată definitiv regulată, mai ales după-ce legea despre salarisarea preoților, în curînd, dör deja în decursul anului viitor, se va aplica.

Fără a mă aprofunda în această cestiune, cu care de altcum mulți dintre preoții noștri s'au ocupat, deși nu s'au pronunțat direct asupra modului de soluțiune, voi constată că: — după părerea mea — sistemizarea dotațiunii preoțesci în modul indicat de cătră deputatul Ioan Sîrbu în congresul național-bisericesc din 1897, este din toate punctele de vedere, unicul mijloc pentru asigurarea existenței preotului.

Cu ocașunea satoririi salariului învățătoresc și respective ridicarea aceluia la suma minimă, biserica și-a încordat puterile, punîndu-și la lucru toate organele sale, și iată cu bucurie constatăm, că dotațiunea învățătorăscă, cu puține excepțiuni, este regulată corespunzătoriu, așa încât ați însași parochia prin corporațiunile sale este anga-

jată și îndatorată cu regularea dotațiunii învățătoresci.

Astfel deci contrastele de odinioară, prin cari învățătorii în același timp erau și esecutorii salariilor lor, și-au trăit traiul, și în locul lor au pășit la mijloc organele școlare, asigurînd pînea de toate ăilele a celor chemați la misiunea de învățătoriu.

Tot astfel și în privința dotațiunii preoțesci, dacă biserica însași ar proceda cu rigöre, punîndu-și la lucru toate forțele sale și nu ar mai permite, ca în trecut, ca preotul pe lîngă îndeplinirea santei sale misiuni, să mai fie și esecutorul salarului seu, fără îndoială s'ar ajunge rezultatul dorit, asigurîndu-se dotațiunea preoțescă, cu puține excepțiuni astfel, ca să nu fie preotul necesitat a reflecta la ajutorul statului.

Până în timpul de față putem afirma cu drept cuvînt, că preotul pe lîngă îndeplinirea scumpei sale chemări, a fost silit să și încaseze, ca un esecutor, în multe casuri cu mari neplăceri, emolumentele sale, lucru, care în sensul strict al cuvîntului ăis, a fost și este în contradicere cu demnitatea de preot.

Pentru a susținea însă, seu mai bine ăis a asigura vađa și demnitatea preotului, fără a căruia ființă interesele bisericesci și esistența poporului nostru, sunt imposibile, biserica trebuie să păsescă cu forța cuvenită, pentru a asigura ea însași pe aceia, cari în decursul vîecurilor au fost zidul și apărarea poporului nostru contra tuturor atacurilor dușmănesci!

Precum discul, repartițiunile învățătorosci, tacsele de clopote și alte competențe de natura acesta, se pot încassa cu succes prin comitetele și epitropiile noastre parochiale, întocmai așa și porțiunea canonică, ba și competențele de înmormîntări, etc. cari formeză venitele sigure, s'ar putea încassa administrîndu-se la cassa bisericească, ăr preotului i-s'ar putea solvi cu cuitanță la cassa parochială și în rate anumite, totă dotațiunea, încunjurîndu-se astfel numeroase conflicte ivite din cauze de natura această între preot și unul seu altul dintre credincioși.

Acastă o ăic în general, dar în special acolo unde sunt și fonduri bisericesci, lucrul ar fi cît se pôte de ușor realizabil.

Preotul după sistemizarea venitelor preoțesci în modul arêtat, după primirea încunoscîntării din partea epitropiei parochiale, despre aceea că credinciosul respectiv si-a achitat competențele cu cari datorea etc., va ave a îndeplini funcțiunile respective bisericesci (în mormîntare, cununie, botez etc), fără a mai ave pretențiuni față de credinciosul din cestiune, afară dör de competențele cari formeză venitele stolare necomputate în venitele sistemisate.

În modul acesta, cred eu, că preotul în privința salarisării ar fi pus în rînd cu cialalți funcționari bisericesci și civili, asigurîndu-i-se și fără ajutor dela stat, poziția de drept ce i se cuvine și mai ales autoritatea ce-i compete în îndeplinirea misiunii sale.

Dealtcum cestiunea salarisării preoților fiind de mare importanță, privim cu cea mai mare atențiune rezolvarea aceia din partea bisericii noastre ortodoxe sub preaînțeleptă conducere a vrednicilor noștri bărbați, chemați a regula în mod independent afacerile biserice, conform prescrișelor Statutului organic, bărbați cari și în alte momente critice au știut afla mijlocele de lipsă pentru apărarea și salvarea intereselor bisericii noastre, și așa și acum nădăjdum că vor sci afla modul de soluțiune cel mai bun, în ce prive ce sistemizarea dotațiunii preoțesci, astfel încât preoțimea și în viitoriu să-și pötä continua misiunea cea mare întru conservarea limbei, datinilor și moravurilor noastre strămoșești.

Un preot ortodox.

Din ROMÂNIA

(Conferențele la Ateneu). Conferențele Ateneului Român vor începe la 22 Novembre.

Discursul de inaugurare va fi roștit de dl V. A. Urechia, vice-președinte al Ateneului; iar prima conferință în aceeași sëră va fi a dlui Ionescu-Gion despre „Arta în România” în seclii trecuți.

*

(Starea dlui G. Cantacuzino). Se știe, că fostul ministru de finanțe al României în

actualul ministeriu, dl Gogu Cantacuzino, s'a retras nu demult din cauză de băla. Acum cetim în „Epoca“ dela 10 Novembre n. următoarele:

„Aflăm cu părere de rău, că starea sănătății dlui Cantacuzino, fost ministru de finanțe, se agravează pe de ce merge. S'a părăsit ideea de a se transporta bolnavul într-o stațiune climaterică.“

Dl Cantacuzino e un bărbat respectat, care pentru seriozitatea și munca sa demnă, e respectat chiar și de adversarii dsale politici. Dovadă chiar tonul în care și „Epoca“ înregistrează știrea despre starea nefavorabilă a sănătății lui.

(Prețul vinului în România.) Un mare număr de negustori în Bulgaria și Serbia au sosit la Huși pentru a cumpăra vin.

Prețul vinului s'a urcat în mod considerabil, așa că ați decalitrul se vinde cu opt lei, vin de care în alți ani nu trecea peste prețul de 90 bani.

La Cotnari n'a mai rămas de loc vin.

In Francia și la noi.

Procesul Dreyfuss a dat ocaziune nului frunză între talmăcitorii legilor patriei noastre, dlui Dr. Edvi Illés Károly, care numai în chestii foarte importante de drept, ia peana și face critica ori interpretarea lor, în articli pe care „Budapesti Hirlap“ îi publică totdeauna în frunte a numărului său, cu subscrierea autorului, — se facă o interesantă asemănare între forul suprem justițiar din Francia și între cel din Ungaria.

Se știe că afacerea Dreyfuss, cu ramificațiile sale, cât a umblat pe la alte judecătorești, prin mâinile ministeriului de război, prin ale guvernului chiar, — ridica o larmă, o agitație și un murmur al masselor, pro ori contra, de parea că are să iasă pe sus! Cum guvernul a transpus afacerea Curții de Cassație, supremului for judiciar francez, totă lumea s'a liniștit, și Dreyfus și anti-dreyfusismul, ca și cum toți ar fi dis: acum ne e inima la loc, totul e bine, de aci numai dreptate are să iasă, sfântă, neîndoiosă dreptate!

E într'adevăr nimitor farmecul ce acest înalt corp legislativ îl exercită în Francia asupra opiniei publice. Contra lui nici-odată nu se ridică nici un murmur.

Mergerea lui oblu înainte e mai presus de orice îndoială.

Sub domnia lui Ludovic Filip, care a ajuns pe tron în mijlocul revoluției, și decretase statarii pentru țera întregă, lăsând singură pe Curtea de cassatie în activitatea sa, — s'a întemplat că tribunalul de război a osândit pe un cetățen la moarte. Ducându-și acesta cauza înaintea curții de cassatie, acesta fără șovăire, chiar și între acele împregiurări anormale și periculoase, a declarat că ordinul regelui e ilegal și deci judecarea la moarte a omului, pe temeiul acelui ordin asemenea e ilegală!

O judecatorie, ce atât de neclintită stă pe lângă principiile dreptății, firesc s'a impus în măsura cea mai mare țerii întregi.

„Dar ore pentru ce — scrie Dr. Edvi Illés K. în „B. H.“ — e așa puternică această judecatorie, și ce-i garantează ei acea putere, care i-a conservat autoritatea și supremația atât de mare, chiar și în timpurile cele mai mărești?“

Involuntar ne întrebăm astfel când privind puțin în jurul nostru, cu inimă sbucimată vedem autoritatea relativ puțină și totuși și în decădere, a judecătoriei noastre supreme!

Ce este puterea cea magică, care a făcut Curtea de cassatie franceză atât de puternică, încât noi numai amestecând putem privi sus la ea, ca copilul spre un turn?

Acastă putere magică stă în organismul și tradițiile acelei Curți.

Unica Curte de cassatie pentru întreaga Francia cea mare, stă numai din 45 judecatori, deși e împărțită în trei secții, sub conducerea alor 3 vice-presidenți. Că pentru o secție, d. e. pentru secția cauzelor penale, e

destul un număr de judecatori atât de mici (15), catăsa zace în sistemul legislației franceze, care pune pondul pe procedura judecătorilor de prima instanță, și a celor 26 judecatorii mai înalte.

La curtea de cassatie ajung relativ puține afaceri, pentru-că chemarea ei e în deosebi apărarea legalității și a unității de drept.

„Spre acest scop nu e lipsă de mulți judecatori, ci e lipsă de o corporațiune constatătoare din bărbați distinși, cu autoritate și știință mare.“

La denumirea de judecător la curtea de cassatie nu se ia în considerare durata timpului petrecut în serviciu, ci numai valoarea și distincția individuală.

Membrii acestei judecatorii supreme, numai în parte se denumesc dintre județii ordinari, iar cealaltă parte se recrutează din celebritățile statului advocației și a profesorilor de drept.

Franța este destul de mare și cultă, pentru ca să poată da pentru judecătoria sa supremă 45 bărbați, într'adevăr distinși și atât în privința științei, cât și a autorității morale.

În chipul acesta organizată deci, o judecatorie poate fi tare.

Dar ce putem noi aștepta dela Curia noastră reg. între membrii căreia ori-ce mediocritate poate ajunge?, a cărei autoritate judiciară este subțiată prin judecatori „ajutători“, care nu dăruie să priveghiază asupra unității de drept, ci înfrâ un cuvânt într'altul, și care (Curie) ați mai mult îndeplinesc rola mașinei măcinătoare de restanțe, decât pe cea a păzitorului chemat al siguranței dreptului!?”

Etc.

Noutăți.

Vrednice conferențe au început să se țină în Seliște, de către inteligență. Prima a ținut-o dl Dumitru Banciu farmacist, la 1/13 Nov. A doua e anunțată pe 15 Nov. când dl Dr. N. Comșa va vorbi despre „Construcția corpului omenesc“. Vom da amănunte.

La congresul internațional studențesc din Turin, Românii li s'au făcut ovații și cauza noastră națională viu încurajată. Pe prigonitul Lucian Boicaș dela Oradea-mare l'au ales vicepreședinte al Congresului. Ungurii au suferit derută.

Că ministrul de război va demisiona, se confirmă și de „Deutsches Volksblatt“ din Viena. Krieghammer, spune numitul diar, se va despărți chiar în curând de postul său, și va merge să schimbe pe baronul Appel dela comanda trupelor din Bosnia.

Locul statuei. Iată cum e descris locul pe care se va așeza statua eroului Hentzi: Pe un teren frumos din L'pótmező s'a ridicat de curând noua școală de cadeti. Patru sute de tineri se pregătesc pentru cariera de ofițeri, în edificiul larg, mare, a căru front privește tocmai spre cetatea de Buda. În fața acestei zidiri, este o terasă înaltă, artificială. Pe aceasta au designat-o ca loc pentru statua Hentzi. Sămănă cu un mormânt mare, larg. Parcă anume s'a ridicat, ca sub el să se sape criptă. Se va și săpa și aci se vor aduna oșele soldaților austriaci căzuți întru apărarea cetății, iar deasupra lor, în fața cetății și a școlii, se va pune statua principalului erou.

Deci în loc și mai potrivit ca cel de astăzi.

Profeții Tisza. „Bud. Hirlap.“ dela 13 Nov. își începe primul seu articol cu următorul interesant pasagiu:

„În Ungaria mai bine au știut profeții Tisza-estii. De asta însă, se nu se mire nimenea, căci ei nu s'au profeții pe care Dumnezeu îi inspiră, ci sunt politici, cari ei inspiră partidul „liberal“ și „independentist“ și de aceea prorocesc, aceea ce au hotărât, că au să pue la cale prin guvern!“

Orașe în cari traiul s'a scumpit. Ministrul de finanțe ungar, a luat pentru anul viitor în privire cinci orașe din țară,

în care se urce relutul de cuartir al funcționarilor de stat, pentru-că în ele s'au scumpit în mod prea însemnat față de trecut, chiriile locuințelor. Aceste orașe sunt Alba-Iulia, Muncaciul, Sibiuul, Nyiregyhaza și Papa.

În anul trecut ministrul a urcat relutul de cuartir funcționarilor din Arad, Lőce și Zalaegerszeg. Și în tot anul face cercetări și urcări de acestfel, dela 1894 începând, decând mai ales s'a resimțit scumpirea chiriilor.

Tunul român Perticari. Să știe că majorul român Perticari a inventat un nou sistem de tun cu foc repede. La început nu-l prea lua lumea în serios. Probele făcute însă, și cari și acum se urmăz în România, au dat rezultate strălucite, și în curând artileria română are să fie provădută totă cu acest tun, invenție românească, ca fiind superior altor sisteme!

Foile maghiare luând notiță despre el, îi recunosc superioritatea, nu-și pot însă stăpâni invidia ce reese dintre șire, că de ce e asta o invenție chiar — valahă!

Petrecere cu joc în Seliște. aranjază „Reuniunea pompierilor voluntari“ la 8/20 Nov. în sala școlii. Venitul, în favoarea fondului reuniunii.

Femei la universitatea din Berlin. La universitatea din Berlin s'au înscris pentru semestrul de iarnă curent, 160 de ascultătoare. După naționalitate studentele sunt: 102 germane, 26 rusă, 21 americane, 3 engleze, 2 austriace, 1 Sasă, 1 Meklenburgiană, 1 Română, 1 Suedeză, 1 Daneză și 1 Bulgară. 12 din ele sunt măritate, celelalte domnișore. Cele mai multe se pregătesc pentru cariera de profesore. La medicină abia s'înscris treizeci, ceea-ce e a se esplica ca urmare a guri lumii despre femeile ce trebuie să se ocupe cu studiul anatomiei. Treizeci sunt înscrise la drepturi, șase la științele de stat.

Hienele mormintelor. Budapesta mai are de adăus una la cronicile scandalose, ce arată până la ce măsură au decăzut moravurile printre omenii din lăuntrul zidurilor sale. S'a descoperit anume, că ingrijitorii și administratorii cimiteriului frunză din Budapesta, de pe strada Kerepesi, de multă vreme făceau cel mai scandalos și profanator trafic cu mormintele! Morminte pe care le vândușă deja și se așezaseră în ele sicriuri, le vindeau de nou, după-ce sicriile din ele le scoteu și le puneau într'alt loc, în alte morminte cam părăsite, (mai ales când și cel pe care îl strămutau, era un părăsit de care n'avea cine mai vedea), sau apoi îndesau sicriul la o parte și restul mormântului, vândut odată, îl vindeau de nou.

Scurt: o profanare a morților și a odichnei lor, cum numai niște oameni cu sentimente foarte sălbătăcite sunt în stare să seversescă.

Vină la mine acasă... Baronul Nopcsa, fostul intendant al Operei din Pesta, deputat „liberal“ ales la Orăștie, avea, precum se scrisese illo tempore de chiar foile maghiare, obiceiul de a dice baletistelor, cari aveau ceva rugare de ameliorare a sorții lor ce depindea dela el, că se mersă la el acasă cu rugarea, — până a pățit'o reu de tot cu una ce s'a dus așa la el „acasă“.

Baronul Banffy, încă a chemat la el acasă pe un dependent al seu, în ajunul alegerilor dietale, și i-a tras lecții ce ținută astăptă dela el, fiindcă aușise că n'ar sprigini pe candidatul guvernului. A pățit'o și domnul baron reu cu fisolgăbirul chemat, că a eșit lucrul la ivelă, și s'a făcut pe tema asta mare scandal în dietă, mai săptămăna trecută.

Într'o ședință a dietei, deputatul Iuliu Endrey, aflând asemănare între aceste chemări, și-a început vorbirea cu următoarele cuvinte:

„Intendantul nu demult încetat, avea un motto: „Vină la mine acasă!“ Tot acesta era motto și a baronului Banffy în timpul alegerilor. Dar în vreme ce intendantul a cădut din slujbă pentru motto seu, lui Banffy acesta i-a scos la alegeri nouă majoritate!“

Baronul Nopcsa piscat așa crud și pe neașteptate, s'a supărat și a provocat la duel

pe Endrey. Luni au duelat și baronul cu motto a căpătat deja la prima coccire, o lovitură cu latul sabiei, tocmai — ironie afurisită a sorții — peste pantece, rămânând rănit, iar contrarul seu abia o neînsemnată sgarietură la degetul mic. De neacă, baronul nu s'a împăcat cu contrarul seu...

Înmormântarea lui Bismarck. „Hamburger Nachrichten“ confirmă vestea dată de curând, că așezarea definitivă a osemintelor lui Bismarck, în splendidul mausoleu anume pregătit pe locul designat de densus, care era să se întemple acum, — s'a amănat până în luna lui April 1899.

D-șora de poștă, sinucigașă. Din Igló se vestește, că d-șora Laura Lacko, în etate de 18 ani, aplicată la poștă, sătulă de viața acesta, a încercat să-și pună capăt di-lelor. Punând în cuptor cărbunii de pētră, a astupat hornul ca fumul să iasă în casă și s'o înce. Fumul însă n'a omorît'o ci a amețit'o numai, încât a putut fi mântuită.

Germania se interesează de producția vitelor ungare. La începutul acestei săptămăni mai mulți trimiși ai guvernului german au sosit la Pesta pentru a studia rapoartele cultivei vitelor în Ungaria. Vor lua în privire tērgul de rimători dela Steinbruch, tērgul de vite din Pesta, abatoriu etc. În ce scop fac aceste cercetări, încă nu se spune, dar posibil pentru a stabili orecari legături nouă pentru transportul de vite spre Berlin.

Din „Fôia Pedagogică“, bine îngrijita fôie pentru învățătorii nostri, redactată de domni profesori seminariali Dr. Barcian, D. Comșa, Dr. Șpan și Dr. Stroia, — a apărut Nr. 20 (anul II, 15 Oct. v.), cu următorul cuprins: „Repetițiile de învățământ“ (încheiere) de Dr. P. Șpan; „Unele neajunsuri în cariera învățătorăscă“, de Ioan Pavel; Din literatura școlară (între cari și o notiță critică asupra „Gramaticii rom.“ de Ioan Petran); Informațiuni; Felurimi.

Recomandăm cu stăruință această fôie învățătorilor nostri, fiindu-le foarte de folos prin modelele de lecțiuni și îndigările teoretice competente, ce aduce aprinde număr de număr.

Pe Lucheni l'au osândit la închisore pe viață. S'a purtat obraznic de îndrăzneț la pertractare. Numai după ce și-a aușit sentința, l'a biruit plânsul. L'au închis în o celulă în întunerecul unei pivniți, unde pe un snop de pae și fără lumină va petrece primele 6 luni. E ca și pus într'un mormânt, unde s'e-l ródă muștrarea conștiinței și s'e-l copere uitarea lumii întregi.

Obrăznicie iudovăscă a tôte covârșitoare. „Germania“ publică următorul apel al „Alianței Universale Israelite“, adresat „iubiților sei coreligionari“, mai ales galițienii, și care sună:

„În lume nu avem o țară mai cores-pundătoare intereselor noastre, ca Galiția. Fie dar această țară ca tota noastră, siliți-vē acolo a strimțora până la extrem pe creștini, pozițiile câștigate până acum, să le susțineți, și faceți-vē domni poruncitori ai țerii întregi. Siliți-vē a pune mâna pe tôte averile creștinilor și a fi domni peste acelea. Intrucât spre scopul acesta vi-ar lipsi mijlocele, le căpătați pe acestea dela noi, ori de câte ați avea lipsă!“

Noi adunăm daruri benevole spre scopul acesta, și rezultatul deja până acum, e mai mare decât tôte așteptările noastre. Tôte merg cum e mai bine, după dorința noastră. Ca proprietățile galițiene să trecă din mâinile creștinilor exclusiv într'ale vōstre, și aristocrația noastră de bani ia parte la colectare. Sosec daruri dela baronessa Hirsch, dela baronul Rottschild dela Bleichröder, etc.

„Apucați-ve dar, iubiți coreligionari, cu tôte puterea și cu tôte energia de lucru, ca, conform instrucțiilor comunicate de noi, să ajungem cât mai în grabă la scopul preficit!“

Un atac mai îndrăzneț asupra creștinătății în aceste timpuri, dōr' nici nu s'a mai pomenit. Sermană Galiție, cine și ce atenție vie fti mai dă.

Dar ore pentru Ungaria departe e timpul, când să se fi adumbrită de „dragoste ferbinte“ ca acesta din partea acelor „coreligionari“? Nouă ni se pare că nu!

Nr. 447.

[204] 1—3

CONCURS.

În urma grațioasei rezoluțiuni consistoriale dto 14 Iuliu a. c. Nr. 5250 B. se scrie concurs pentru ocuparea postului de capelan pe lângă neputinciosul paroh din parochia de clasa a III. Rădulesci cu filia Strigónea, protopresbiteratul Dobrei, cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul archidiecesei „Tel. Rom.”

Emolumentele împreunate cu postul de capelan sunt jumătate din venitele parohiale, adică suma de 201 florini 40 cr. v. a.

Reflectanții la acest post au să se așternă cererile concursuale, instruite conform normelor în vigoare, în termenul deschis, oficiului protopresbiterat subseminat.

D o b r a, 30 Octobrie 1898.

Oficiul protopresbiterat gr.-or. în conțelgere cu comitetul parochial concernent.

Avram Păcurariu,
adm. prot.

Nr 645—898

[205] 1—3

Concurs repetit.

Pentru întregirea parohiei de clasa a III. Bărsău, protopresbiteratul Geógiului, se publică din nou concurs cu termen de 30 zile, dela publicare în foia „Tel. Rom.”

Emolumentele împreunate cu acest post dau un venit anual de 417 fl. 10 cr. v. a.

Informațiuni mai detaiate despre starea acestei parohii, se pot lua la comitetul parochial și la oficiul protopresbiterat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne suplicile de concurs instruite conform normelor din vigoare subseminatului oficiu protopresbiterat până la termenul susindicat.

H o n d o l, 27 Octobrie 1898.

Oficiul protopresbiterat al tractului Geógiului, în conțelgere cu comitetul parochial concernent.

Vasiliu Pipoș,
protopresbiter.

În *Tipografia și Librăria archidieceșană*, Sibiu, se află de vânzare

Protocolul congresului

ordinar și extraordinar național-bisericesc

al
metropoliei gr.-or. române din Ungaria și Transilvania,

convocat la Sibiu pe 15/27 Octobrie 1874 pentru alegerea de metropolit.

Prețul 1 fl.

A apărut :

Ov. Densușianu

Obiectul și Metodica Filologiei,

lecție inangurală, ținută la facultatea de litere din București la 29 Octobrie 1897.

Prețul 50 cr.

I. L. Szavlovski, inginer.

Chronologie, Calendare și Reforma calendarului.

Prețul 50 cr.

Se pot procura din

Librăria Tipografiei archidieceșane, Sibiu.

În *Tipografia archidieceșană din Sibiu* a apărut

DOTAȚIUNEA CLERULUI.

Reflexiuni asupra proiectului de lege despre întregirea venitelor preoțești

de
ILIE DINURSENI.

Broșura se estinde pe 147 pagini și are următorul cuprins:

Un studiu asupra proiectului de lege mai sus numit, care s'a publicat în mai mulți numeri ai „Telegrafului Român” din anul acesta. Memoriul dela 1850 al episcopului, mai târziu metropolitului

ANDREIU baron de ȘAGUNA,

asupra dotațiunii clerului; apoi proiectul de lege despre întregirea emolumentelor preoțești și în urmă interesanta motivare, cu care ministrul cultelor și instrucțiunii publice a prezentat dietei acel proiect, și pe care diarele române au publicat-o numai în scurte excerpte.

Fiind chestiunea dotațiunii clerului actuală, credem, că autorul acestei broșure a făcut un bun serviciu biserecei române, dând ocașie clerului a cunoaște cât mai de aproape numitul proiect care privește atât de deapropo sorțea lui. Este în interesul bisericei că proiectul să fie cunoscut în cercuri cât mai largi, de aceea o recomandăm mai ales atențiunii clerului nostru, precum și a acelora, cari se interesează de mersul afacerilor noastre bisericesci.

Prețul 1 corónă.

Se pote procura din

Librăria Tipografiei archidieceșane, Sibiu.

31500/1898. numărul.

II.

1. sz. minta. [203] 3—3

Hirdetmény

a házberjövedelem bevallása és a házösszeírás tárgyában.

A házberadó három év tartamára vagyis az 1899., 1900. és 1901. évekre való érvénnyel újból kivetendő lévén, az ezen kivetés alapjául szolgáló házberjövedelemvallomások benyújtására a m. kir. pénzügyminiszterium folyó évi 85.651 szám alatt kiadott rendeletével az 1898. évi november hó 15-től 30-áig terjedő időt tűzte ki.

Felhivatlak ennél fogva a háztulajdonosok, hogy a nekik (ingyen) kézbesített házberjövedelemvallomási ívet pontosan és a valóságnak megfelelő hűséggel töltsék ki, s azt a községi előjárásnál (városi adóhivatalnál) legkésőbb november hó 30-ig okvetlenül nyujtsák be.

A háztulajdonos vagy a háznak állandó hasznélvezője, a házbervallomását meghatalmazott által is eszközölheti, házber eltitkolás esetén azonban az adómegrovídités miatti felelősség a háztulajdonost terheli. Ha több a tulajdonos, a vallomást valamennyinek, vagy az általok e végre különösen meghatalmazottnak kell aláírni és a valomás helyességeért valamennyi felelős.

A házak nyers jövedelmét képezi egyttvéve mindaz, a mit a tulajdonos a bérbe adott ház használata fejében a bérletől húz.

A bérjövedelem alatt tehát nemcsak az e czímen tényleg kikötött pénzbeli szolgáltatás, hanem mindaz értendő, mit a bérlet a bérlő használatában fejében ellenértékké fizet; ilyenek az állami és községi adók, tűzkárbiztosítási összeg, közmunka, katonaszállítás és házjavítások, vagy állandó átalakítások költsége továbbá mindazon összegek, melyeket a bérlet a bérbeadónak vízvezeték, éjjeli világítás, szemétkihordás és más ilyenmű költségek czímen fizet; s végre minden egyéb természetbeni szolgáltatások. Ennél fogva a háztulajdonos vagy annak meghatalmazottja a lakbérletet minden épületnél, lakosztálynál, vagy egyes lakrészeknél általában minden levonás nélkül úgy köteles bevallania mint azok szerződésileg megállapítottak.

Butorzzattal egytt bérbe adott épületek vagy lakrészek házberadó alapjául úgy vétetnek fel, mintha butorzzat nélkül adattak volna ki, levonattván az összes bérből az a többlet, mely a butorzzatra esik. Ugyanaz áll akkor is, ha a ház kerttel egytt adatik bérbe, mely esetben a kertre eső többlet vonatik le.

A házak nyers jövedelméhez csupán azok az összegek nem számítottak, melyeket a bérlet némely községben úgynevezett házberkrajczárok elnevezése alatt fizet. Ezek az összegek azonban a ház nyers jövedelmétől elkülönítve mutatandók ki, vagy a vallomásban megjegyzendő, hogy a bevallott nyers házberjövedelembe ezek a házberkrajczárok is bennfoglaltatnak

mely utóbbi esetben az adókivetést teljesítő közegek a házberkrajczár czímen szedett összeget a ház nyers jövedelméből mindenekelőtt, vagyis még az épületfenntartási költség és érték-törlesztés fejében leszámitandó törvényes százalék leütése előtt hivatalból fogják levonni.

Az ezen leütés után mutatkozó teljes összegében bevallott nyers házberjövedelem alapján a házberadó tárgyat képező tiszta jövedelmet szintén nem a bevalló háztulajdonos, hanem a házberadót kivető közegek számítják ki a fennálló törvény értelmében.

Tényleges viszonyok és adatok iránt, melyekből bárkinek házberjövedelemé megítélhető, köteles mindenki tudomása szerint felvilágosítást adni, ha erre őt a hatósági közegek felszólítják.

A lakbérletők magán a bérvallomási iven bizonyítják a vallomás helyességét, nevöknek a háztulajdonos köteleességszerű felhívása folytán az illető rovatba bejegyzése által.

Az a házbirtokos, ki a bevallási ívet, annak kitöltése előtt, azaz mielőtt abba a bérösszegeket bejegyezte volna, a lakbérletőkkel aláírta, annyiszor büntetik 100 forinttal, a hány bérletnél követte el ezt a mulasztást.

A befizetett bírság egészben a feljelentőnek adatik. (1873: VI. t.-cz. 3 §.)

A házberjövedelem eltitkolása és valótlan adatok bevallása jövedéki kihágást képez, mely az eltitkolt bérösszeg után járó adó 1—8 szorosával büntetetik. (1883: XLIV. t.-cz. 100. §.)

Ha a házbirtokos és lakbérlet közötti egyetértésből szándékosan követtetett el az adó kijátszása, s ez által az államkincstár megkárosítása, mindkét fél a megrovíditésnek kitettösszeg háromszoros megfizetésével büntetendő (1868: XXII. t.-cz. 22. §.); e büntetés alól azonban felmentetik a bérlet, ha a törvény megszégését 15 nap alatt ő maga jelenti fel a pénzügyigazgatóságnál (1873: VI. t.-cz. 3. §.)

Az a házbirtokos, házgondnok vagy házfelügyelő, a ki a házbervallomást az 1883: XLIV. t.-cz. 15 §-ban körülírt felhívás daczára sem adja be, vagy a hiányos alakban beadott vallomás hivatalosan megjelölt hiányait a kivető közegek által kitűzött legalább nyolcz napi záros határidő alatt nem pótolja, a hiányok kipótlása végett elrendelt helyszíni szemle költségeit viselni tartozik és 1 forinttól 50 forintig terjedhető bírsággal büntetendő. (1883: XLIV. t.-cz. 15. és 101. §§.)

Végül kijelentetik, hogy ha a bevallási űrlapoknak az érdekelt felek könnyebbégére elrendelt kézbesítése bármely ok vagy akadály miatt elmaradna is, ez az illető háztulajdonost a bevallás benyújtásának kötelezettségé alól fel nem menti, ez esetben a szükséges űrlapok a községnél (városnál) szerzendők be.

Kelt Nagyszében, 1898. november 1-én.

M. kir. pénzügyigazgatóság.